

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาเปรียบเทียบวรรณกรรมดัดแปลงเรื่องขุนช้างขุนแผน สี่ฉบับ ได้แก่ นวนิยายเรื่องขุนช้างขุนแผนของพิชัย โอดตฤตติธ์ นวนิยายเรื่องขุนช้างขุนแผนของ ป. อินทรปาลิต นิราศขุนช้างขุนแผนของฉันท์ ขำวิไล และบทละครเวทีเรื่องพิมพ์ลายของปาริชาติ จีงวิวัฒนาภรณ์ โดยศึกษาทั้งด้านรูปแบบคำประพันธ์ กลวิธีการประพันธ์ เนื้อหา และปัจจัยในการดัดแปลงวรรณกรรม

ด้านรูปแบบและกลวิธีการประพันธ์ พบว่าวรรณกรรมเรื่องขุนช้างขุนแผนสี่ฉบับนั้นดัดแปลงจากบทเสภาเรื่องขุนช้างขุนแผนฉบับหอพระสมุดฯ โดยใช้รูปแบบคำประพันธ์ที่แตกต่างกัน ได้แก่ นวนิยาย นิราศ และบทละครเวที การดัดแปลงนั้นผู้แต่งได้เลือกกลวิธีการประพันธ์ต่างๆ ตามความเหมาะสมของคำประพันธ์แต่ละประเภท เช่น การใช้บทพรรณนาครวญในคำประพันธ์ประเภทนิราศ การเลือกมุมมองผู้เล่าเรื่องในคำประพันธ์ประเภทนวนิยาย และการใช้คอรัสในบทละครเวที เป็นต้น

ด้านเนื้อหา พบว่าวรรณกรรมเรื่องขุนช้างขุนแผนสี่ฉบับมีรายละเอียดเนื้อหาแตกต่างกับบทเสภาขุนช้างขุนแผนฉบับหอพระสมุดฯ ผู้แต่งได้ดัดแปลงเนื้อหาในสามลักษณะได้แก่ การตัดทอนเนื้อหา การเปลี่ยนแปลงเนื้อหา และการเพิ่มเติมเนื้อหา ผลการศึกษาพบว่าบทละครเวทีเรื่องพิมพ์ลายได้มีการตัดทอนเนื้อหามากที่สุด และนวนิยายเรื่องขุนช้างขุนแผนของป. อินทรปาลิตมีเนื้อหาใกล้เคียงกับวรรณคดีบทเสภาเรื่องขุนช้างขุนแผนที่เป็นงานต้นฉบับมากที่สุด

เมื่อพิจารณารูปแบบคำประพันธ์ กลวิธีการประพันธ์ และเนื้อหาของวรรณกรรมเรื่องขุนช้างขุนแผนทั้งสี่ฉบับ เห็นได้ว่าปัจจัยในการดัดแปลงวรรณกรรมเรื่องขุนช้างขุนแผนทั้งสี่ฉบับนั้นมีสามปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยด้านบริบททางสังคม ปัจจัยด้านทัศนคติผู้แต่ง และปัจจัยด้านรูปแบบคำประพันธ์

The objective of this dissertation is to comparatively study the four adapted versions of Khun Chang-Khun Phaen by four different authors. They are Pichai Oattradit's novel: Khun Chang-Khun Phaen; Por Intarapalit's novel: Khun Chang-Khun Phaen; Chan Kumvilai's Nirat Khun Chang-Khun Phaen; and Parichat Chungviwattanapon's stageplay : Pimpilalai. The study combines of literary patterns, writing techniques, contents and factors for adaptation.

As for literary patterns and writing techniques, there are evidences displaying that all four adapted versions are based on the same content of an original copy: the literature Sepa Khun Chang-Khun Phaen, the Royal Library Wachirayan version. The differentiation merely is the usage of various literary patterns which are novel, 'Nirat', and stageplay. According to their individual and unique adaptation, each writer selects particular writing technique to suit his own literary pattern such as the narrative description for 'Nirat' poetry, the narrator's viewpoint selection in novel, and the chorus usage in stageplay, etc.

Based on content, the finding showing that all four adapted literary versions of Khun Chang-Khun Phaen have quite ununified details of content from the literature Sepa Khun Chang-Khun Phaen, The Royal Library Wachirayan version. This is due to the fact that the authors have adapted content into three categories. They are elimination, conversion, and addition. As the result of this study, the content comparison figures that the stageplay Pimpilalai omits details of content more than the others, while Por Intarapalit's novel: Khun Chang-Khun Phaen retains most of the detail content in the literature Sepa Khun Chang-Khun Phaen, The Royal Library Wachirayan version.

Consideration upon literary patterns, writing technique, and content of all four adapted versions points out three principle factors : social context , author's viewpoint, and literary patterns.